

PELÉ 1 000.

Pe unul din micile stadioane cum e cel din dreapta, care umplu Brazilia, s-a antrenat, cîndva, și cel ce avea să ajungă Incomparabilul Pelé. Dede-subt: poarta în care Pelé a marcat golul său cu numărul 1 000.

FOTBALUL BRAZILIAN

ieri
azi
mîine

Pentru iubitorul de fotbal există două Mekka: Anglia și Brazilia, și două temple ale fotbalului: Wembley și Maracana. Dacă asisti la un meci pe stadionul Maracana, îți dai seama imediat că nu există limite ale dragostei brazilianului pentru ceea ce, în această țară, este socotit pur și simplu, după afirmațiile revistei „Veja”, drept „ideea dominantă”!

Brazilia este singura țară din lume a cărei echipă națională a fost prezentă la toate turneele finale ale Cupei Mondiale, cucerind de trei ori titlul suprem, în anii 1958, 1962 și 1970 - în acest din urmă an formația antrenată de Mario Zagalo și condusă în teren de celebrul Pelé reușind să cîștige toate meciurile, începînd din calificări pînă în finală! Aceste rezultate se ex-

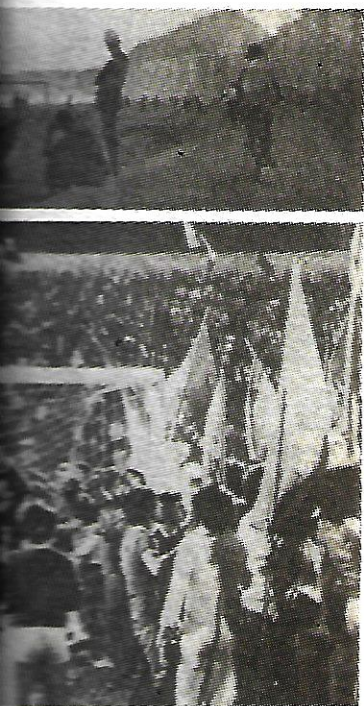
plică prin uriașul rezervor de talente fotbalistice. Cum apar aceste talente? De ce trăiesc brazilienii în primul rînd pentru fotbal și prin fotbal? Să încercăm a descrie fenomenul pătrunzînd în interiorul lui.

PELADAS ÎN NOAPTE ȘI FOTBALUL PE NISIP

La Rio de Janeiro, între hotelul Gloria și plaja Flamengo, pe marginea bulevardelor pe care, pentru un pumn de cruzeiros, numeroși „Fittipaldi ai taximetrelor” riscă permanent viața lor și a clienților care se încumetă să-i solicite, se pot vedea numeroase „peladas”. „Pelada” este un teren tare, de pămînt, cu dimensiuni reduse, pe care se joacă de obicei opt contra opt

cu o minge mai mică decît cea obișnuită. La fiecare sfîrșit de săptămînă, meciurile de pe aceste terenuri atrag numeroși spectatori. Echipetele poartă tricouri cu culorile cluburilor celebre: Flamengo, Fluminense, Batafogo, Vasco da Gama. Ca și în țările africane sau mediteraneene, jucătorii crescuiți pe peladas au o tehnică individuală remarcabilă. Seara, cînd soarele renunță să-i mai încălzească pe competitori, cu ajutorul unor proiectoare, aprigele dispute continuă pînă noaptea tîrziu... Copacabana este cea mai lungă, cea mai largă și cea mai frumoasă plajă din lume. Aici se călesc așa-numiții „fotbaliști ai deșertului”, a căror rezistență este inimaginabilă. E suficient să încerci a alergera puțin pe acest nisip pentru a simți ce

Fotbalul „tării fotbalistilor” – prezent și viitor

Ieri azi mîine

...o minge mai mică decît cea obișnuită. La fiecare sfîrșit de săptămînă, meciurile de pe aceste terenuri atrag numeroși spectatori. Echipele poartă tricouri cu culorile cluburilor celebre: Flamengo, Fluminense, Bahia, Vasco da Gama. Ca și în țările africane sau mediteraneene, jucătorii crescuți pe peluza au o tehnică individuală remarcabilă. Seara, cînd soarele renunță să-i mai încălzească pe competitori, cu ajutorul unor proiectoare, aprigele dispute continuă pînă noaptea tîrziu... Copacabana este cea mai lungă, cea mai largă și cea mai frumoasă plajă din lume. Aici se găsește așa-numiții „fotbaliști ai desertului”, a căror rezistență este inimaginabilă. E suficient să încerci a alerga puțin pe acest nisip pentru a simți ce

efort e necesar. Abilitatea tinerilor brazilieni în meciurile pe nisip este extraordinară. Mingea e jucată, în majoritatea cazurilor, dintr-o singură atingere. Poți vedea multe execuții de mare virtuozitate. O echipă românească aflată, cu ani în urmă, în turneu prin Brazilia a încercat într-o dimineață să joace pe Copacabana cu o formație de adolescenți. Ai noștri au cîștigat cu prețul unor mari eforturi. Unul dintre ei mărturisea după acest mini-meci: „Ne-au scos sufletul dracii ăștia, jucînd numai din volesturi!”

GOOOOOOL!

Cînd se dispută o mare competiție cum este Cupa Mondială, fotbalul transformă întreaga viață a Braziliei, posturile de radio și televiziune consacra ore întregi evenimentului și în special meciurilor echipei naționale care sînt transmise de zeci de crainici-reporteri. În aceste zile, pentru omul de pe stradă nu mai există decît două categorii de fotbaliști: învingători și învinși. Pentru primii – totul: bani, glorie, statui și aureolă de eroi.

Pentru ceilalți – oprobiul public. În 1950, cînd echipa unei generații foarte dotate (cea a lui Bauer, Danilo, Ademir și a marelui Zizinho) a fost învinsă în finala campionatului lumii, chiar la Rio de Janeiro, cu 2-1 de Uruguay, 40 000 de chitare menite să sărbătorească victoria au fost sparte și puse pe foc – un uriaș rug al durerii – iar învinșii s-au transformat din idoli în „echipă bună de dat la cîini”. Finala aceasta memorabilă a stabilit și un record mondial de asistență (203 849 spectatori) care nu se știe dacă va putea fi întrecut vreodată. Stadionul Maracana, inaugurat în această „cea mai neagră zi din istoria fotbalului brazilian” – 16 iulie 1950 – ocupă o suprafață de 186 000 mp; la construcția sa au fost necesari 500 000 de saci cu ciment și 4 000 mc de piatră; înălțimea construcției atinge 318 m, fiind necesară escaladarea a 945 trepte de la bază pînă la vîrf.

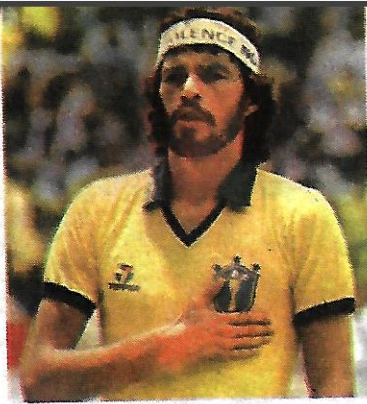
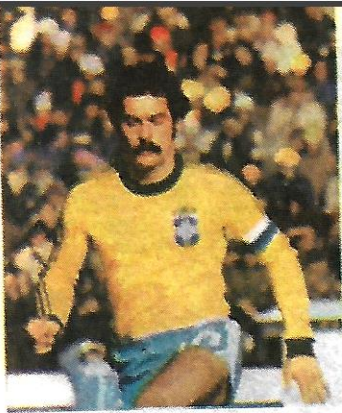
De atunci însă, de la 16 iulie 1950, numeroase triumfuri ale fotbaliștilor „cariocas” au dus gloria stadionului pretutindeni

în lume. Pe zidul din dreapta al mării arene se află acum o placă pe care stă scris: „Pe acest stadion, la 19 noiembrie 1969, Edson Arantes do Nascimento – Pelé a marcat al 1 000-lea gol, încoronînd o carieră de aur ce-l face să fie cel mai mare fotbalist al tuturor timpurilor”. Atunci, la meciul dintre Santos (echipa lui Pelé) și Vasco da Gama, la ora 19 și 23 de minute, cînd „perla neagră” a înscris din penalty „gol mil”, o Brazilie întreagă a explodat în fața televizoarelor o dată cu comentatorul postului Tv Globo – Luciano do Vale – care a bătut recordul celui mai lung „goooooo!”: 67 de secunde!

PELÉ — NR. 1 AL SECOLULUI 20

Cunoscuta revistă pariziană „L'Equipe Magazine” a avut inspirata idee de a organiza o mare anchetă internațională – la care au răspuns numeroase redacții sportive de pe tot globul – cu tema: „Care este cel mai bun sportiv al secolului?” Cine merită acest titlu unic? Ce

Două nume de referință: Rivelino și Socrates

→ criterii să stea la baza alegerii unui singur sportiv? Performanța sau popularitatea? Perechitatea unui rezultat sau strălucirea fulgerătoare a unei mari performanțe? Întrebări dificile, ale căror răspunsuri urmau să conducă la această alegere. În cele din urmă, titlul de cel mai bun sportiv al secolului l-a cucerit Pelé - un fotbalist de geniu.

Omul al cărui nume a fost spălat cu tot untelemnul adjective-lor frumoase ale gazetărilor sportivi nu s-a moleșit nici o clipă, nu l-a cuprins vertijul, n-a rătăcit drumul strădaniei, nu s-a înecat în suficiență, nu s-a confundat într-o viață de serai. Dimpotrivă, a rămas un trudit în slujba uriașului său talent. La Montreal, cu ocazia Expoziției Mondiale din 1967, Pelé a fost invitat să vorbească lumii de miine, alături de alte nume ilustre, pentru o fonotecă dăruită viitorului. El a monologat liber timp de 4 ore (!), despre fotbal, despre oameni, despre viață, uimind prin orizont, prin densitate și distincție. Pelé a fost investit, deci, drept unul dintre ambasadorii prezentului, acreditați, în forul omului de mai târziu.

„ECHIPA DE VIS” A ANULUI 1970

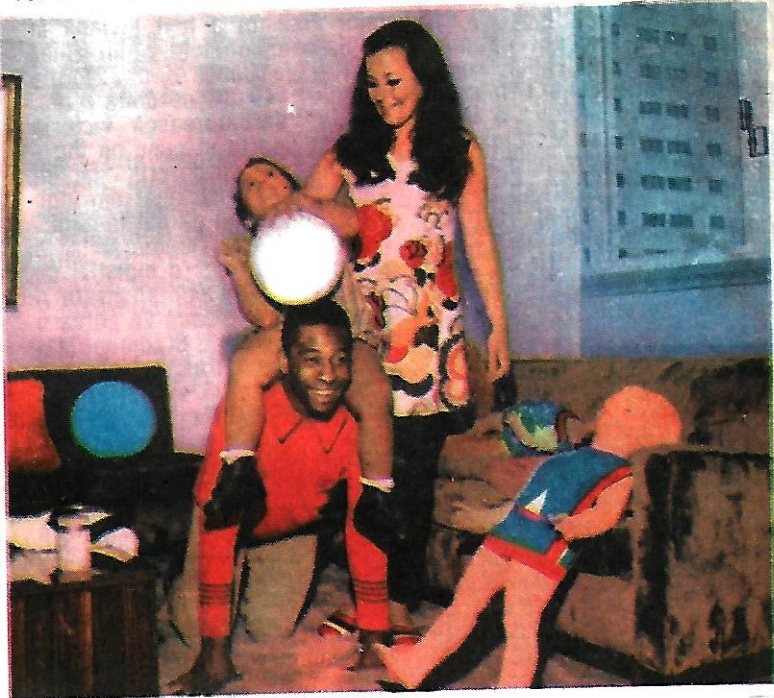
La campionatul mondial din Mexic 1970 - spun specialiștii - Brazilia a fost la apogeu. Atunci, „unsprezecele” FELIX - CARLOS ALBERTO, BRITO, PIAZZA, EVERALDO - CLODOALDO, GERSON, RIVELINO -

JAIRZINHO, TOSTAO, PELÉ a condus „balul” fotbalului mondial atingind perfecțiunea. Dacă Pelé era deja o mare vedetă, revelația incontestabilă a acestei echipe a fost Roberto Rivelino, care a impresionat prin tehnică, vitalitate, plasament remarcabil și șuturi năprasnice. Să „ascultăm” pe Rivelino, acum: „Am format o echipă extraordinară sub conducerea unui mare antrenor: Zagalo. Putem juca cu ochii închiși, ne simțeam, ne intuim. Ne domina dorința de a reuși. Repetăm mereu: «Vamo la!» Eram un grup

unit, ca un bloc. Nici o meschinărie. Nimeni nu trișa!” A fost, într-adevăr, un grup de jucători exemplari. O echipă aproape perfectă în care jocul colectiv se baza pe tehnica individuală. Niciodată, până atunci, lumea fotbalului nu mai văzuse 11 jucători care „să vorbească aceeași limbă” în tot ceea ce făceau pe teren. Ar fi putut juca și fără antrenor, rezultatul ar fi fost același. Și totuși, „tecnic” Mario Zagalo rămâne antrenorul care a dat fotbalului brazilian cea mai valoroasă națională, redându-i bucuria jocului, înlocuind tiparele defensive europene (atât de greu digerabile de sud-americani la ediția precedentă din Anglia 1966) cu inventivitatea jucătorilor eliberați de canoanele tacticilor care nu li se potriveau.

DUPĂ 16 ANI, DIN NOU ÎN MEXIC, CRIZĂ!

S-au schimbat multe în fotbalul brazilian între cele două ediții mexicane, 1970 și 1986. Conducătorii marilor cluburi, în goană

Pelé în familie

după profituri imediate, au neglijat perspectiva. Politicienii au profitat de popularitatea fotbalului în scopuri personale. După înfrângerea din fața Franței (Guadalajara 1986), a izbucnit scandalul. Virful de atac Careca - actualmente la Napoli - a declarat: „Fotbalul brazilian este corupt pînă la rădăcini!” „Cupa Americii” a umplut paharul, Brazilia fiind învinsă de Chile cu 4-0! Un eșec nemaîntîlnit în istoria fotbalului brazilian. Ca un imobil dinamitat din interior, echipa „cariocas” s-a prăbușit, apărătorii făcînd mari greșeli de plasament și de marcaj, înaintașii arătînd o surprinzătoare lipsă de concentrare. Internaționalul Zico, socotit cel mai mare talent apărut după Pelé, a pus sare pe rană: „Această înfrîngere este rezultatul tuturor greșelilor conducătorilor: competiții interne interminabile, meciuri bi-săptămînale, care au sfîrșit prin a-i obosea pe jucători și pe spectatori, restructurarea totală a reprezentativei naționale, atitudinile de nababi ale conducătorilor-turîști și absența unui dialog între jucători și federație, toate acestea

Victorie braziliană la fotbal: pe toate străzile se dansează Samba!

au dus la catastrofa din meciul cu Chile”. Declarația-bombă a lui Zico a fost susținută de Careca, Alemão și Junior care, apreciindu-l pe fostul lor coechipier drept „un exemplu pentru toți fotbalistii brazilieni”, au pus un accent grav pe problema ambițiilor politice ale conducătorilor federației și pe cea a inconsecvenței deciziilor acestora. În replică, Nabi Chedid, vice-președintele forului fotbalistic brazilian, i-a amenințat cu darea în judecată. Semnificativ pentru definirea actualului climat.

„VOM JUCA UN ROL DE FRUNTE ÎN 1990!”

Ce ne rezervă Brazilia de mîine? Poate, confirmarea calităților tinerelor talente actuale: Josimar, Julio Cesar, Branco, Müller, Silas, Casagrande - „premiânții” generației lor. Adăugîndu-i pe portarii Carlos (30 de ani) și Paulo Victor (27 de ani), pe Alemão, Romario, Mauricinho și Bebeto, nu este exclus ca „galben-verzii” să joace un rol im-

portant la campionatul mondial din Italia.

Pe plan național, o nouă politică: micșorarea numărului de echipe din virful piramidei (divizia specială), pentru întărirea elitei și ridicarea nivelului tehnic al jocurilor. Fantasticul rezervor de talente al fotbalului brazilian ne îndreptățește să credem că, în ciuda unor disensiuni interne încă nepotolite, pentru echipa „cariocas” vor veni în curînd zile frumoase „Vom juca un rol de frunte la campionatul mondial din Italia anului 1990” - afirmă Pinto Guimarães, președintele confederației braziliene. O nouă politică? Jucători noi? Din 1970, Brazilia nu a mai cîștigat nici o competiție importantă. Nici Cupa Mondială, nici campionatul Americii de Sud. Noi am dori, pînă una alta, ca Brazilia să fie din nou o ambasadoare a fotbalului artistic, o echipă a fotbalului spectacol, așa cum a fost odată, în Mexic, într-un meci pe care nu-l putem uita, Brazilia-România = 3-2

CRISTIAN ȚOPESCU

